(२०) धर्म्मिधर्म्मगतत्वेन फलस्य ता अपि द्विधा ॥

एता अनन्तरोक्ताः षोडशभेदा लक्षणाः फलस्य धर्म्मिगतत्वेन धर्म्मगतत्वेन च प्रत्येकं द्विधा भूत्वा द्वात्रिंशद्भेदाः ॥ क्रमेणोदाहरति।

"स्निग्धश्यामलकान्तिलिप्तवियतो वेल्लद्बलाका घना
वाताः शीकरिणः पयोदसुहृदामानन्दकेकाः कलाः।
कामं सन्तु दृढं कठोरहृदयो रामोऽस्मि सर्व्वंसहो
वैदेही तु कथं भविष्यति हहा हा देवि धीरा भव ॥

अत्रात्यन्तदुःखसहिष्णुरूपे रामे धर्म्मिणि लक्ष्ये तस्यैवातिशयः फलं ॥ "गङ्गायां घोष" इत्यत्र तटादिषु लक्ष्येषु शीतत्वपावनत्वादिरूपधर्म्मस्यातिशयः फलं ॥

(२१) तदेवं लक्षणाभेदाश्चत्वारिंशन्मता बुधैः।

रूढावष्टौ फले द्वात्रिंशदिति चत्वारिंशल्लक्षणाभेदाः। किञ्च।

(२२) पदवाक्यगतत्वेन प्रत्येकं ता अपि द्विधा।

ता अनन्तरोक्ताः। तत्र पदगतत्वेन यथा। "गङ्गायां घोषः" ॥ वाक्यगतत्वेन यथा ॥ "उपकृतं बहु तत्रेति" ॥ एवमशीतिप्रकारा लक्षणा ॥

अथ व्यञ्जना।

(२३) विरतास्वभिधाद्यासु ययाऽर्थो बोध्यतेऽपरः।
सा वृत्तिर्व्यञ्जना नाम शब्दस्यार्थादिकस्य च ॥

शब्दबुद्धिकर्म्मणां विरम्य व्यापाराभाव इति नयेनाभिधा-